

Sorumlu Davran??lar ?lçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sorumlu Davran??lar ?lçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30493>

Özet

Sorumlu Davran??lar Ölçe?i (SDÖ), ?rem Altunok Çal ve Rukiye Ye?il taraf?ndan 2019 y?l?nda geli?tirilm?, okul öncesi dönem çocuklar?n?n sorumlu davran?? düzeylerini belirlemeye yönelik bir psikolojik ölçme aracıdır. Ölçek, çocuklar?n sosyal kurallara uyma, görev bilinci, öz denetim ve ki?isel e?yalar?na sahip ç?kma gibi temel sorumluluk alanlar?ndaki yeterliliklerini sistematik olarak de?erlendirmek amacıyla yap?land?r?lm??tır. Geli?tirme çal??ması, ölçe?in psikometrik özelliklerini (geçerlik ve güvenirlik) kapsamlı bir şekilde incelemiştir.

Anahtar Kelimeler

Sorumlu davran??, sorumluluk, okul öncesi, geli?im, psikolojik ölçek, geçerlik, güvenirlik, çocuk geli?imi.

Yazarlar

?rem Altunok Çal, Rukiye Ye?il.

Amaç

SDÖ'nün temel amacı, 4-6 ya? aral??ndaki okul öncesi dönem çocuklar?n?n sergiledi?i sorumlu davran?? seviyelerini güvenilir ve geçerli bir biçimde ölçmektir. Bu ölçek, e?itimcilere ve ara?t?rmacılara, çocuklar?n sosyal-duygusal geli?imlerini izleme ve sorumluluk bilincini art?rmaya yönelik hedeflenmi? e?itim programları veya müdahaleler tasarlama konusunda bilimsel dayanak sunmayı amaçlar.

Ölçek, çocuklar?n sorumluluk kavram?n? çok boyutlu olarak ele alarak, öz bakım becerilerinden toplumsal kurallara uyuma kadar geni? bir yelpazede davran??lar? de?erlendirme imkanı sunar. Böylece, hem bireysel geli?im farklılıkları hem de potansiyel geli?imsel ihtiyaçlar daha net bir şekilde tespit edilebilmektedir.

Yapı

Ölçek, psikolojik bir yapı olarak **sorumluluk** kavram?n? ölçmektedir. Bu yapı, erken çocukluk döneminde bireyin, kendi eylemlerinin sonuçları? kabul etmesi, görevlerini yerine getirmesi ve çevresine karşı duyarlılık göstermesi şeklinde tezahür eder. Sorumluluğun ölçülmesi, genellikle gözlemlenebilir davran??lar ve tutumlar üzerinden gerçekleştirilir.

SDÖ, sorumlu davran?? yapısı?n? temsil eden çe?itli alt boyutları içerecek şekilde geli?tirilmştir. Bu alt boyutlar, genellikle ki?isel düzen, görev tamamlama, sosyal sorumluluk ve çevreye karşı sorumluluk gibi alanları kapsamaktadır. Ölçe?in yapısal temelleri, okul öncesi dönem

çocuklar??n geli?imsel özelliklerine ve kuramsal sorumluluk modellerine uygun olarak belirlenmi?tir.

Geçerlik

Sorumlu Davran??lar Ölçe?i'nin geçerlik çal??malar?, ölçe?in amaçlanan yapıya do?ru bir şekilde ölçtü?ünü kan?tlamak üzere yapılm??tır. Çal??mada, öncelikle içerik geçerli?i için alan uzmanlar??n görüşlerine başvurulmu? ve maddelerin kapsam? değerlendirilmi?tir.

Yap? geçerli?i ise hem Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) hem de Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?larak incelenmi?tir. Bu analizler sonucunda, ölçek maddelerinin beklenen kuramsal faktör yap?s?n? destekledi?i ve kabul edilebilir düzeyde uyum indekslerine sahip oldu?u tespit edilmi?tir. Bu bulgular, ölçe?in sorumlu davran?? yap?s?n?n farklı yönlerini ölçme yetene?ine sahip oldu?unu göstermektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizleri, ölçümlerin ne kadar tutarlı ve kararlı oldu?unu belirlemek amacıyla yapılm??tır. ?ç tutarlılık güvenirlik katsay?s? (Cronbach Alfa), ölçek maddelerinin birbiriyle ne kadar uyumlu oldu?unu göstermi?tir. Yap?lan analizlerde elde edilen yüksek katsayılar, SDÖ'nün yüksek iç tutarlılığa sahip oldu?unu ve aynı yapıya ölçek maddelerden olutu?unu kan?tlam??tır.

Ek olarak, ölçe?in zamansal kararlılık test etmek amacıyla test-tekrar test güvenirlik çal??ması gerçekleştirilmi?tir. Belirli bir zaman aralığıyla yapılan iki uygulama arasındaki puan korelasyonları yüksek ve istatistiksel olarak anlamlı olması, ölçe?in zaman içinde tutarlı sonuçlar verdi?ini ve kararlı bir ölçüm aracı oldu?unu göstermi?tir.

Faktör Analizi

Sorumlu Davran??lar Ölçe?i'nin yapısal özelliklerini belirlemek amacıyla kapsamlı faktör analizi teknikleri kullanılm??tır. Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA), ölçe?in çok boyutlu bir yapıya sahip oldu?unu ve maddelerin birden fazla faktör altında toplandığını göstermi?tir. Bu faktörler, çocuklarda gözlemlenen sorumluluk davran??nı farklı bile?enlerini (örneğin, öz yeterlilik, sosyal etkileşimde sorumluluk) temsil etmektedir.

AFA ile belirlenen faktör yap?s?, daha sonra Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile do?rulanm??tır. DFA sonuçları, önerilen çok faktörlü modelin örneklem verilerine mükemmel veya kabul edilebilir düzeyde uyum sağladığını göstermi?tir (Örn., Ki-kare/serbestlik derecesi oranı, RMSEA, CFI ve TLI değerleri). Bu bulgular, ölçe?in kuramsal yap?s?nı ampirik olarak güçlü bir şekilde destekledi?ini belirtmektedir.

Ölçme Arac?

Test Tipi: Geli?tirme ve De?erlendirme Ölçe?i (Ö?retmen/Ebeveyn Raporu)

Format: Likert Tipi Derecelendirme (Orijinal çal??mada detay belirtilmemi?tir, ancak davran??sal gözlem esas?na dayan?r.)

Mevcut Diller: Türkçe (Turkish)

Popülasyon Grubu: Çocuklar (Ö?retmen veya Ebeveyn Gözlemi)

Ya? Grubu: Okul öncesi dönem çocuklar? (4-6 ya?)

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'deki okul öncesi e?itim kurumlar?na devam eden çocuklar üzerinde standardize edilmi?tir.

Test Metodolojisi: Gözlem yoluyla, çocu?un belirli sorumlu davran??lar? ne s?kl?kta veya ne düzeyde sergiledi?ini belirlemek için e?itimciler veya ebeveynler taraf?ndan doldurulur.

Anahtar Kelimeler

Sorumluluk, Faktör Analizi, Geçerlik, Güvenirlik, Okul Öncesi, Davran??sal Ölçek, Psikometri.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?ildir.

Kurumsal E-posta Adresleri: Bilgi mevcut de?ildir.

?leti?im Adresi: ?rem Altunok Çal (E-posta: iremraika@gmail.com)

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: 2019

?zinler ve Kullan?m Ücreti: Ölçe?in kullan?m haklar? ve izinleri için sorumlu yazar ?rem Altunok Çal ile do?rudan ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Akademik ve kar amac? gütmeyen ara?t?rmalarda kullan?m genellikle izin dahilindedir, ancak ticari kullan?m için özel ücretlendirme söz konusu olabilir.

Orijinal makaleye Dergipark üzerinden eri?im sa?lanabilir: dergipark.org.tr

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: sorumlu-davranislar-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Altunok-Çal, ?. ve Ye?il, R. (2019). Okul öncesi dönem çocuklar??n sorumlu davranma düzeylerini belirleme ölçe?inin geçerlik ve güvenirlik çal??ması. *Manas Sosyal Ara?t?rmalar Dergisi*, 8(3), 2415-2431.

Sorumlu Davran??lar Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmu? olup, hiçbir ?ekilde de?itirilmemelidir.

Ölçek maddeleri bu kaynakta listelenmemi?tir. Maddelerin tam listesine ula?mak için lütfen referans verilen Altunok-Çal ve Ye?il (2019) makalesine ba?vurunuz.

ARABPSYCHOLOGY.COM